

משרד החינוך

מערכת שידורים לאומית

סרטי בורקס – חלק ב' שנות ה-50 וכור ההיתוך

מקצוע: קולנוע

שם המורה: אור מנחם

ראשית סרטי הבורקס

שרשי סרטי הבורקס נמצאים בסרטי ההסתדרות והסוכנות

שנוצרו בשנות ה-50

• "סעדיה שרשים במולדת" (רב נוף, 1951)

• "דימונה" (גרוס, 1960)

מאפיינים משותפים

- במאי אשכנזי יוצר סרט על בני עדות המזרח .
- יחס השלטון ההגמוני כלפי העולים החדשים מארצות המזרח
- סוגיית ההתערות בארץ וכור ההיתוך
- לעיתים שחקן אשכנזי המשחק דמות של בן עדות המזרח

מבט רפלקסיבי על התקופה ...

צפו בכתבה על הסרט "סעדיה שורשים במולדת" (רב נוף, 1951)

כיצד מוצגים בקטע סעדיה וחבריו בני עדות המזרח במעברה?

וכיצד מוצגת רותי חיילת הגדנ"ע?

מהן הסיבות לדעתכם לעשיית הסרט?

האם ניתן להבין את יוצריו?

שלום זכריה – (הילד סעדיה בסרט) נולד

בתימן. עלה עם משפחתו לארץ במסגרת

"מרבד הקסמים". סיים את לימודיו בעין כרם

והשתייך למסגרת הגדנ"ע. לחם במלחמת ששת

הימים, ביום השני לקרבות, נפל בקרב שנערך

בארמון הנציב, בירושלים. הניח אישה, בת ובן.

◀ באדיבות ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון

2

הנה, ראיתי את עצמי שם.

כתבה על הסרט
"סעדיה שורשים
במולדת"
(רב נוף, 1951)

<https://youtu.be/2lthioXIqgo>

כור ההיתוך : דוד בן גוריון

"אנו מעלים לארץ עם יחיד במינו, מפוזר בכל קצווי תבל, המדבר בלשונות רבות, חניך תרבויות זרות נפרד לעדות ושבטים שונים בישראל.

את כל הציבור הרב והמגוון הזה מטל עלינו להפוך מחדש, לצקת אותו בדפוס של אומה מחודשת.."

כור ההיתוך הישראלי

קריקטורה של הציירת פרידל שטרן

שימו לב לדמויות השונות הנכנסות
... למכונה ולדמות היוצאת ממנה

סלאח שבת (קישון, 1964)

בסרט תיאור קליטתה של משפחה מזרחית במעברה.

- קונפליקט בין בן עדות המזרח העני אך הערמומי לממסד האשכנזי האטום.

- קשר רומנטי בין אשכנזי המזוהה עם הממסד ונערה ענייה מעדות המזרח.

- הישגיו של בן המזרח החכם להעפיל על האשכנזים השולטים

צפייה

• נקודות להתייחסות בקטע מתוך הסרט סאלח שבתי

<https://youtu.be/NHhEpbkLCJ8>

- כיצד מוצג סאלח? התייחסו למאפיינים חיצוניים ופנימיים של הדמות.
- כיצד מוצגת אשתו? כיצד מוצגים שאר חברי המעברה?
- כיצד מוצגת בת שבע חברת הקיבוץ? מהם יחסי הכוחות בין סלאח לבינה?

<https://youtu.be/NHhEpbkLCJ8>

חשיבותו של סאלח

"סאלח שבת" מסמן את 1964 כנקודת מפנה בהיסטוריה של הקולנוע הישראלי. מרגע זה התפצל הקולנוע הישראלי, לעוד שני זרמים: מצד אחד, קולנוע של יוצרים אישיים ("הרגישות החדשה"), ומצד שני, ה"בורקס"- קולנוע מסחרי ובידורי.

הסרטים בשני הכיוונים הביעו התפכחות מהמיתוס הציוני, וערעורה של דמות הצבר ההרואי.

מטלה לסיכום השיעור

• צפו בקטע מתוך הסרט סאלח שבתי אפרים קישון (1964)

החל מדקה 2:10 עד לדקה 6:45

<http://flix.tapuz.co.il/v/WebPages/Player2.aspx?m=4542618>

- כיצד מוצג סאלח וכיצד מוצגים חברי הקיבוץ?
- מהי טענתו המרכזית של סאלח כלפי מדיניות כור ההיתוך וההגמוניה האשכנזית בארץ?

סרקו את
ה-QR CODE כדי
לצפות בסרטון

סיכום

- שרשי סרטי הבורקס
- התערות
- כור היתוך
- סאלח שבת

תודה שהשתתפתם בשיעור

מדינת ישראל
משרד החינוך

שימוש ביצירות מוגנות בזכויות יוצרים ואיתור בעלי זכויות

השימוש ביצירות במהלך שידור זה נעשה לפי סעיף 27א לחוק זכות יוצרים, תשס"ח-2007. אם הינך בעל הזכויות באחת היצירות, באפשרותך לבקש מאיתנו לחדול מהשימוש ביצירה, זאת באמצעות פנייה לדוא"ל rights@education.gov.il